

Område 10: Gravfältet i nordsluttningen

Allmänt

Läge

Område 10 ligger alldeles i slutet av Södra slingan, i norra änden av den västra höjdryggen. Här på höjdens nordsluttning öppnar sig skogen. Det finns öppna hållar och fem stensättningar samt ett par sittgrupper och en soptunna. En liten gångstig går genom området från söder till norr. Stigen kommer från område 9 varefter den passerar en brant bergvägg och en flerstammig lind innan den kommer in i område 10. Stigen fortsätter förbi stensättningarna och ut i sänkan och fram till vägen i norr.

Topografi

Området ligger i en nordsluttning. Toppen ligger drygt 90 m.ö.h. och sänkan nedanför ligger under 80 m.ö.h.

Geologi

Det finns ett par öppna berghällar i området. Den översta, vars biologi beskrivs under Småmiljöer (10:1), är ett fint exempel på en rundhäll. Den är norrifrån slipad jämn av inlandsisen så att en stötsida bildats. Åt söder, på läsidan, har material brutits loss och blivit liggande. Här ligger många meterstora block.

Flertalet block är samlade i stensättningar (beskrivna under Kultur och Småmiljöer (10:2). Friliggande block hittas mest i områdets kanter. Några av dessa är upp till tre meter stora.

Natur

Områdets ekdominerade skog är utglesad så att fornlämningarna tydligt framträder. Kring rastplatsen och den större hällen är det nästan helt öppet. Mot kanterna står ekarna mer tätt och det är gott om hassel, enbuskar och andra buskar.

Torr, halvöppen mark dominerar även om det både finns skuggiga partier och friskmarksytor. I fältskiktet ingår främst torrmarksarter, hävdarter och vanliga öppenmarksarter. I skuggiga delar av området växer sparsamt med skogsväxter såsom blåbär och häslebrodd.

En del ekar är lite grövre och har skorp bark på vilken signalarterna brun nållav och gulpudrad spiklav växer. I en ek har hackspettar gjort flera bohål. Det finns flera gamla, murkna stubbar i området. Nedom stensättning 5 finns en mulmfylld grövre stubbe. I NV finns en barklös låga med vackra vedmönster.

Kultur

Järnåldersgravfältet omfattar fem runda stensättningar (fornlämning nr. 9, Linköpings stad). Stensättningarna beskrivs närmare under Småmiljöer (10:2) vad gäller läge och biologiskt innehåll. De två nedersta stensättningarna har hittats

senare än de tre som nämns i fornlämningsprotokollet. Dessa stensättningar är utgrävda utav arkeologer från Länsmuséet (Olle Hörfors m.fl.). De är daterade till romersk järnålder.

Nedanför höjddpartiets spets, en bit NO om område 10, ligger en flat berghäll som tros vara del i en forttida vägbank. En stor hasselbuske som står strax innanför hällen kan fungera som riktmärke. Den forntida vägen skall ha passerat stensträngen tio meter österut, gått vidare genom sänkan och kommit upp på östra sidans höjddparti ungefär där det står två tallar. Åt andra hållet från den flata hällen gick den forntida vägen åt VNV. På ömse sidor om dagens väg har vägbanken kunnat studeras. Norr om dagens väg låg ett forntida väggors. Vägbanken var byggd i flera lager, utav enris, pålar, stenar och sand. Mer information kan fås på Tindra-projektets hemsida.

Vegetation

Trädskikt

Trädskiktet är inte slutet. Särskilt vid hällarna, rastplatsen och stensättningarna är det glest utbildat. Vanligaste träd är ek. Flertalet ekar är unga. Sex ekar är 4,5-8 dm grova. Övriga trädslag utgörs av:

Asp 4 unga, 2 gamla (5 dm grova)

Vildapel sparsam

Rönn några

Hägg 1 ex.

Sälg 1 i norr

En åtm. 1 högvuxen

Buskskikt

Buskskiktet är välutbildat i områdets kanter och något glesare centralt. Hassel, hartsros, en, asp och rönn är vanligt förekommande. Vildapel, ek, måbär nyponros och skogstry växer mer sparsamt. Dessutom finns enstaka hagtorn och getapel. En getapel står nära soptunnan.

Fältskikt

På hällmarken växer mest bergven och bergsyra (se 10:1 under Småmiljöer för övriga arter). Torr- och friskängsfloran innehåller flera vackra örter, men domineras av gräset fårsvingel. Flera av dem är härdväxter, dvs. indikatorarter för ogödslad, härdad mark. Följande arter påträffades vid fältbesöket:

Härdarter:		Övriga:	
vårbrodd	ängsviol	fårsvingel	fyrk. johannesört
blåklocka	ängsskallra	rödven	obest. daggekåpa
stor blåklocka	ängssyra	kruståtel	smultron
smörbollar	backsmörblomma	ärenpris	vitmåra
gökärt		teveronika	blodrot

På friskmark växer dessutom ett antal generella öppenmarksarter:

hundloka	brännässla	ängsgröe	vanl. smörblomma
vitklöver	ogräsmaskros	stormåra	revsmörblomma
hallon	vågtistel		

Där det är lite skuggigt tillkommer skogsarterna:

blåbär	vårfryle	träjon vid block	stensöta vid block
blåsippa	lingon	piprör vid block	

Bottenskikt

På de öppna ytorna domineras bottenskiktet av gräshakmossa. I skugga eller halvskugga tillkommer kranshakmossa, hus- och väggmossa, och invid hållmarken även björnmossa. På hållmarken växer en lång rad lavar och mossor (se 10:1 under Småmiljöer). Kammosa växer på ett par skuggiga friskmarksytor. På block under hasselbuskar växer signalarten fällmossa tämligen rikligt.

Epifyter

På de flesta av områdets ekar växer vanliga lavar som bitterlav, slånlav, skrynkellav, mjölig brosklav och blågrå mjöllav. Några av de grövsta ekarna har skorpbark, på vilken det växer en del intressanta lavar. På en 6 dm grov ek som står tio meter norr om stensättning 3 (nedanför stensättningen) hittades rikligt med följande skorpbarkslavar:

gul mjöllav
grön spiklav
brun nållav
gulpuddrad spiklav

På asp växer flera rikbarkslavar, t.ex. vackert gula vägglavar. De två grova asparna som står i områdets nordkant, ut mot den öppna marken i sänkan, undersöktes översiktligt vad gäller epifyter. Barken täcktes av lavar som allé-, vägg- och asporangelav samt blågrå mjöllav/blemlav och olika kantlavar och dagglavar. Vid basen växer fällmossa och längre upp syns hättemossor.

På en barklös låga i NV växer flarnlav och blåslav.

Småmiljöer

10:1 Hällmark

I områdets övre del ligger en öppen hällmark. Invid hållmarken står soptunnan och det ena rastbordet. Hällen är långsträckt och jämnt sluttande ner mot norr (stötsidan). På hällens läsida åt söder ligger många block. Intill hållmarken växer friskmarksväxter som ängssyra, ängsgröe, hallon, fyrkantig johannesört och teveronika samt fuktmarksgräset tuvtåtel och torrmarksväxterna kärleksört och fårsvingel.

På själva hållmarken kan fyra vegetationstyper utskiljas. 1. Direkt på berget växer skorplavar och raggmossa. 2. På en del ställen är det tätare med mossa och man finner arter som franslever-, kak-, kvast- och hårbjörnmossa. 3. Där lite material ansamlats växer förutom mossa även renlavar och pigglav. 4. I sprickor och andra ställen där mer samlats växer bergven och bergsyra.

10:2 Gravfält

Områdets gravfält med fem runda stensättningar beskrivs från höjdens övre del och nedåt, dvs. från söder mot norr. Beskrivningarna tar främst upp läge och biologiskt innehåll.

Stensättning nr. 1

Vid stensättningen står tre aspar och finns en fornminnesskylt. En bit österut finns en mindre hållmark. På stensättningens block växer väggmossa, cypressfläta och kakmossa. På asparna växer rikligt med slån-, skrynkel-, blås- och bitterlav. Även mjöllav eller blemlav samt någon obestämd kantlav är vanliga. Allélav och dagglav är ganska vanliga. En bit upp är vägglav vanligt förekommande. Asporangelav och glänsande sköldlav växer mer sparsamt. Någon liten aspticka kan hittas.

Stensättning nr. 2

Belägen 8 meter norr om stensättning nr. 1. En stolpe med en fornminnesskylt står nedslagen i stensättningen. Mellan stensättningarna 1 och 2 står en sex meter hög kandelaberformad enbuske. Bland stenblocken växer trybuskar.

Stensättning nr. 3

Ligger tre meter väster om stensättning nr. 2. Det ena rastbordet står intill. Stensättningen ligger mot hållmark. På en grov rönn finns en fornlämningskylt. Det växer mycket träjon, och i kanten står ett bestånd med kanadensiskt gullris. Andra arter är hallon och piprör samt småekar. På blocken växer bl.a. raggmossor och franslevermossa samt gulvit och grå renlav.

Stensättning nr. 4

En låg stensättning som ligger ca 20 meter ner i backen från stensättning nr. 2 och 3. Ej så mossövertväxt som de tidigare stensättningarna, vilket väl beror på utgrävningen. Öster om stensättningen ligger ett 3 m. långt och 2 m. högt block som är täckt med fällmossa liksom en mossig fäll.

Stensättning nr. 5

Ligger ytterligare ca 10 meter längre ned i backen. Den är låg och ganska stor. Ej så mossövertväxt. Intill står en ek som saknar nedre grenar och har flera hackspethål. Det finns också en stubbe intill stensättningen, på vilken man kan se fällmossa och gångsystem efter vedlevande skalbaggar.

Artgrupper

Mossor och lavar

Hävd- och torrmarksväxer

Buskar

Aktiviteter

Området lämpar sig bra om man vill hitta olika mossor, lavar eller buskarter. Det finns flera växter med ätliga blad eller frukter. Vid säsong kan t.ex. enbär, nypon,

ängssyreblad och brännässla hittas. Området är också lämpat för lekar. Man kan gömma sig, krypa utan att bli blöt och samlas vid rastplatsen. Vill man göra något med historiskt tema finns gravfältet från järnåldern, den forntida vägbanken och alla närbelägna övriga fornlämningar på gångavstånd från området. Från rastplatsen har man översikt över eleverna och det blir lätt för alla att hitta tillbaka när det är dags att samlas.